

Dnešní **ž**ížkov

ŽIŽKOV

„Sychravý podzimní večer rozprostíral svá šerá chapadla nad Spojenými státy žižkovskými. Hustá a neproniknutelná mlha, pověstná mlha žižkovská, sestupovala se skalistých úbočí Židovských Pecí a ploužila se hýřícími boulevardy i zatuchlými uličkami, dosahujíc až k západní hranici žižkovské republiky, k viaduktu ‚u Bulhara‘, kde z ní vyčnívala toliko bronzová, hrdě vztyčená socha žižkovské Svobody, stojící na rozhraní mladé republiky a dohasínající západní civilizace.“
Vlastimil Rada a Jaroslav Žák: Z tajností žižkovského podsvětí (Bohatýrská trilogie III, 1933)

Žižkov je jiný. Také jiný než ostatní města, která v 19. století rychle obrostla pražské historické souměstí. Na počátku byla jen pole, vinice a sady, dvě silnice, ves Olšany a osamocené usedlosti. Jejich jména se čtou jako dobrá báseň: Bezovka, Boudečka, Chmelnice, Komotovka, Krenovka, Lidmonka, Miranka, Parukářka, Pražačka, Proutková, Rožmitálka, Sklenářka, Smetanka, Václavka, Vendelínka, Viktorka, Výšinka... Podél Vídeňské a Olšanské silnice se od počátku 60. let předminulého století začaly objevovat činžovní pavlačové a později schodišťové domy. Když se po čtvrtstoletí úřední existence dělila v roce 1875 obec Královské Vinohrady, na budoucí Žižkov zbyla její méně výhodná polovina: Místy obtížně zastavitelný terén, jehož svahy nejsou právě slunné. Od Prahy vzdaloval Žižkov demoliční revers a bariéra staveb železničního eráru. Průmysl tu dobré podmínky nenašel, zato stavební spekulace ano. Výsledkem byl prudký a nepřilíš regulovaný růst města, obývaného hlavně dělníky, docházejícími za prací do továren Karlína a Libně. Pro dělníky se nestavějí paláce a Žižkov neoplýval ani impozantními veřejnými budovami, důstojnými náměstími, rušnými promenádami a přívětivými parky.

V neděli 14. července 1420 zaútočilo vojsko míšeňského markraběte a rakouského vévody na sruby na vrcholu Vítkova, hájené jen 26 muži a 3 ženami pod velením Jana Žižky z Trocnova. Obránci se dokázali udržet, dokud z města nedorazily posily a neobrátily křížáky na útěk. Chystaný generální útok křížáků na Prahu se díky tomu nekonal a jejich třicetitisícové vojsko se rozešlo. České

město, v 19. století rychle rostoucí pod Vítkovem, se nechalo posvětit slavnou historickou událostí: Přijalo Žižkovo jméno a své ulice pojmenovalo podle dalších velkých mužů husitství. Nebyla to formální gesta, ale podstatná součást utváření žižkovského sebevědomí s jeho sympatickým haurovským odporem k vládnoucí moci a naobědvanému zápecnictví.

Hrdá proletářská jinakost Žižkova se ve 20. století trochu obrousila. Nejprve na jeho počátku vysvěcen nový farní kostel. Pak mladá republika postavila na vrcholu Vítkova Národní památník, doplněný později olbřímí plastikou Jana Žižky z Trocnova. Výraznou podnož vytvořila stoupající kaskádě žižkovských střech první pražská výšková budova, funkcionalistický palác Všeobecného penzijního ústavu. O něco přes půlstoletí později všechny výškové dominanty přebilo 216 metrů televizního vysílače. Nové veřejné budovy nesetřely charakter Žižkova 19. století, naopak jej kontrastem zvýraznily. Jeho totálním zničením hrozila až plošná asanace Husákových časů. Brutální vpád panelové výstavby způsobil nemalé škody, pád socialismu jej ale naštěstí zastavil dříve, než stačil nahradit barvitost jedinečného města zaměnitelnou šedí betonového sídliště v celé jeho ploše.

Hodnota Žižkova, a také zdroj jeho přitažlivosti pro fotografa, je v jeho autenticitě. Historické město dole u Vltavy už turistický průmysl stihl proměnit v atraktivně a hygienicky balené dobře prodejné zboží. Žižkov se nenabízí, nepředstírá, nestaví před sebe uměle vytvářené obrazy. Obyčejně, všedně, ale zato doopravdy žije. Není to vždy hezké, voňavé, bezpečné a bez námahy srozumitelné. Ale je to skutečné. Ve městě, proměněném v soubor ikon pro turisty, pro opravdového fotografa mnoho nezbyvá. Fotografická dobrodružství, která nabízí Žižkov, jsou ale stále ještě bez konce.

PhDr.VLADIMÍR CZUMALO

Josef Louda / Žižkovské letočáry

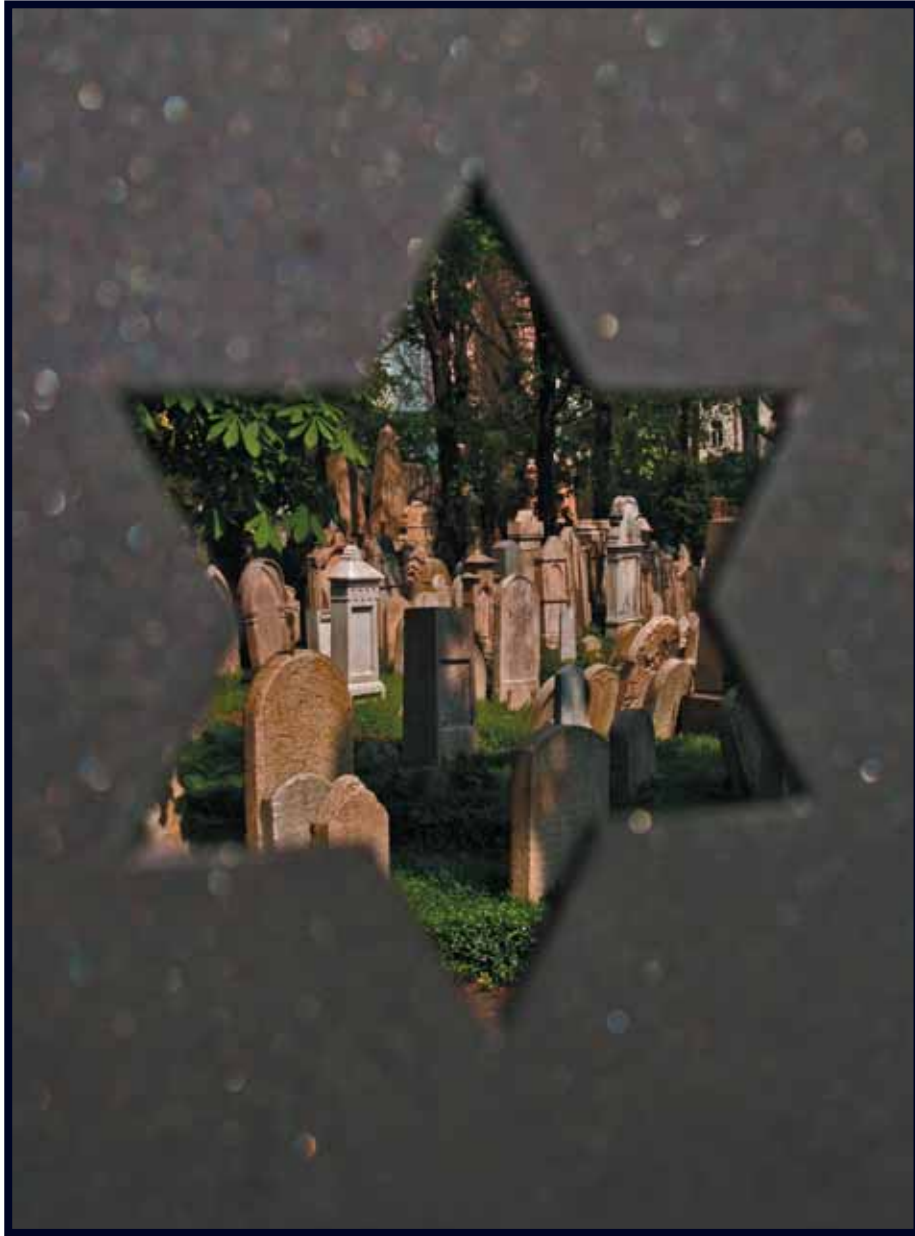

Nick Miller /

Josef Janeček / Žižkovské zrcadlení

FOTO

Tomáš Kliš / U pomníku Jaroslava Haška

Tomáš Vitovský / Nákladové nádraží Žižkov

Renáta Klesnilová / Žižkov, včera, dnes a zítra

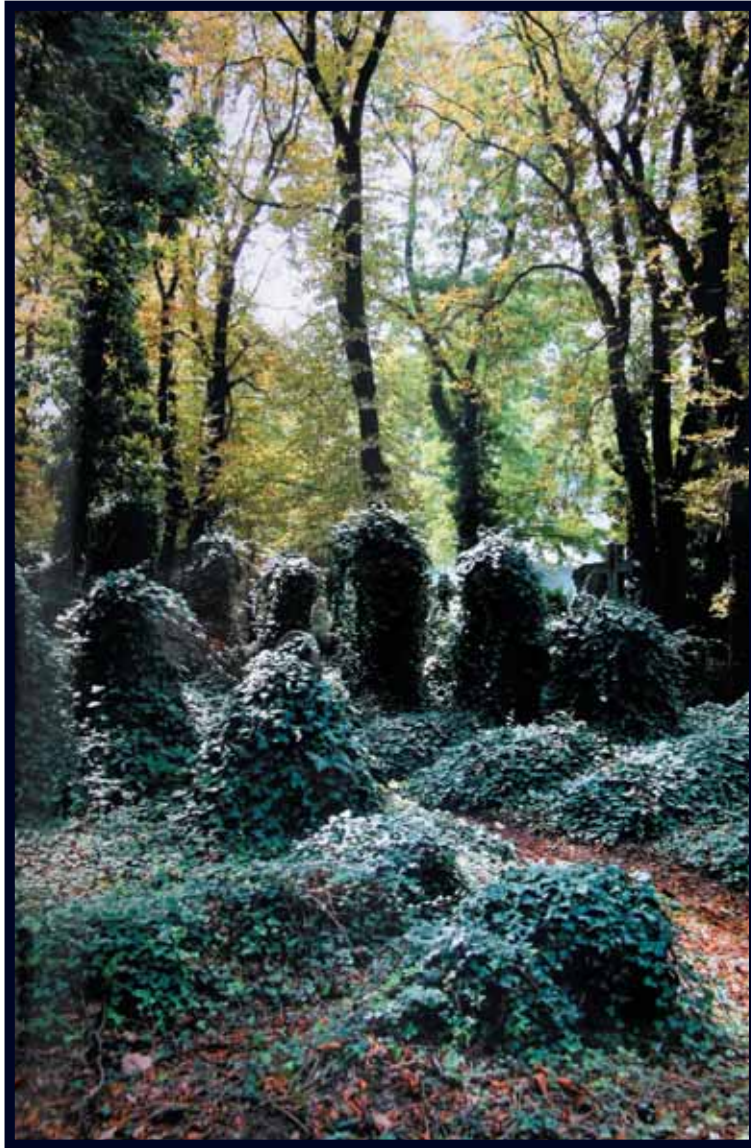

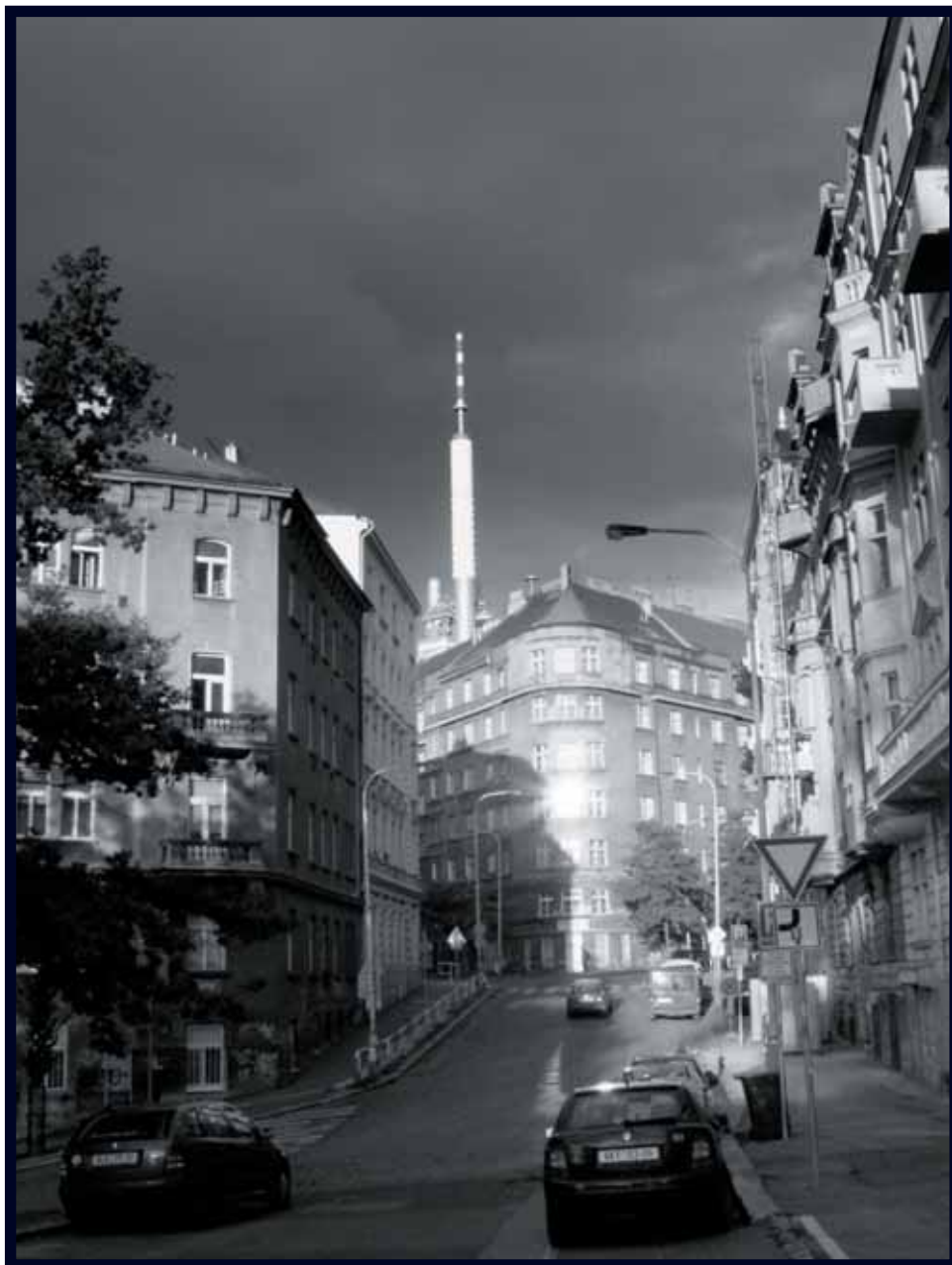

J. Rudolf Duda /

Zdeněk Ráž / V podvečer na Žižkově

cyklus Žižkovská odjede 2007

blues pro děvčata

PRAHA DŘÍVE A NYNÍ – DNEŠNÍ ŽIŽKOV

Série výstav uspořádaná v rámci projektu Praha dříve a nyní s názvem Dnešní Žižkov je pokračováním obdobné akce v Karlíně. Skupina fotografů se soustavně po dobu několika měsíců věnovala proměnám jedné městské části. I když Žižkov se mění pomaleji než Karlín, zajímavosti k fotografování jsou si podobné: Staré nejen kontrastuje s novým, místy do něho vrůstá a vytváří prapodivnou směsici, která je velmi fotogenická, avšak dočasná ve své kurióznosti i ve svých negativních dopadech. Její zachycení je důležité pro paměť místa, zachování jeho genia loci. Potřeba fotograficky dokumentovat proměny se týká celé Prahy, což je postupným cílem celého projektu. Pouhá paměť často nestačí zachycovat rychlé přeměny a právě tady je fotografie ideálním pomocníkem, nástrojem, partnerem historiků. Dokáže zachytit, co by stálo mnoho slov, navodit atmosféru a vystihnout podstatné. Za objektivem vždy stojí určitý člověk, který podává svědectví nejen o realitě, ale i o svých pocitech.

Žižkov svou historií, architektonickým a urbanistickým uspořádáním a především sociologickou strukturou obyvatel byl vždy zajímavým objektem k fotografování. Věnovali se mu významní fotografové jako Pavel Štecha, Vít Šimánek, Karel Cudlín aj.

Projektu Dnešní Žižkov se zúčastnily více než dvě desítky fotografů, kteří pracovali pod vedením známých fotografů Prahy Jiřího Všetěčky a Petra Šálka. Autoři vystavovaných snímků - Jaroslav Boček, Hana Čížková, František Dostál, J. Rudolf Duda, Šárka Freiberg, Radek Homola, Josef Janeček, Renata Klesnilová, Tomáš Klika, Richard Kliment, Jan Knot, Josef Louda, Nick Miller, Zdeněk Ráž, Jaroslav Skopec, Jiří Tondl, Emil Vejvoda, Tomáš Vitovský, Pavla Vrbová, Alena Vykulilová, Karel Zakar – vesměs navázali na svůj déle trvající zájem o tuto část Prahy. Výstavní soubor zahrnuje téměř stovku fotografií. Je jak dokumentárně silný, tak divácky přitažlivý. Všimá si nejrozmanitějších stránek a podob této svérázné čtvrti – od dominující televizní věže, z dob komunistického režimu výstražně vztyčené nad městem, přes zbytky staré zástavby kontrastující s moderními stavbami a duchem současné doby, po poezii a nostalgii zdejších hřbitovů.

Výběru zajímavých míst pro fotografování s ohledem na historii a specifika Žižkova se zúčastnili PhDr. Vladimír Czumalo z Katedry kulturologie Filozofické fakulty, která je i partnerem celé akce, a Dr. Bronislava Svejková z Klubu přátel Žižkova. Kurátorkou výstav je Věra Matějů z pořádajícího Svazu českých fotografů, na organizaci workshopu a výběru výstavních snímků se podílel také Radek Homola, předseda Klubu fotografů amatérů na Žižkově, skupiny fotografů se zavazující tradicí, jež poskytla akci zázemí.

Fotografování současné tváře Žižkova není uzavřeno. Pro plánované zopakování workshopu, s nímž se počítá i v případě Karlína, jistě život nabídne další proměny nejen v realitě samé, ale i v subjektivním přístupu fotografů, jejich zhodnocení skutečnosti i poznávací a estetické hodnotě snímků, prostě všemu, co patří k podstatě fotografie.

PhDr. VĚRA MATĚJŮ

Dnešní Žižkov

Vydáno v rámci projektu Historie a současnost Svazu českých fotografů podpořeného hlavním městem Prahou a Ministerstvem kultury ČR u příležitosti stejnojmenné výstavy

Foto na obálce Pavla Vrbová, Karel Zakar, logo Dana Bleyová

Sestavila Věra Matějů

Grafická úprava: hr

Tisk: Art-D

Svaz českých fotografů,

Trojanova 9, 120 00 Praha 2,

tel. 00420 774 091 678, 00420 721 843 942

scf@scf.cz, www.scf.cz

Galerie Svazu českých fotografů,

Kollárova 14, 180 00 Praha 8,

kurátoři Věra Matějů, Milan Sedláček

